

DINKO LJUBIĆ*, DANIJEL JAVORIĆ BARIĆ**

Siguran smještaj i čuvanje oružja

Sažetak

Prostor za čuvanje i siguran smještaj oružja jedan je od općih uvjeta odnosno preventivnih mjera koje fizičke osobe moraju ispuniti prilikom nabave i posjedovanja oružja. Riječ je o iznimno važnoj mjeri kojom se osigurava da neovlaštene osobe iz vlasnikove okoline ne dođu u fizički kontakt s oružjem i pritom ga (zlo)upotrebe. Zakonom o nabavi i posjedovanju oružja građana koji je trenutno na snazi, u odnosu na prethodno važeći Zakon o oružju, zakonodavac je zauzeo znatno liberalniji stav time što je prilikom nabave oružja ukinuo provjeru spomenutog prostora koju su obavljali policijski službenici. Mogućnost provjere ostavio je samo kao iznimku pa vlasnici oružja sada umjesto provjere potpisuju izjavu da imaju uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja. Kada je riječ o pravilnom čuvanju oružja koje posjeduju pravne osobe, zakonodavac zauzima znatno rigidniji stav pa, kako zakonima tako i podzakonskim aktima, propisuje niz minimalnih tehničkih i drugih uvjeta koji moraju biti ispunjeni. Članak je tematski podijeljen na uvodna razmatranja, središnji dio rada u kojem se analiziraju čuvanje i siguran smještaj oružja kod fizičkih i pravnih osoba s posebnim osvrtom na moguće promjene de lege ferenda te zaključak.

Ključne riječi: oružje, vatreno oružje, nabava oružja, čuvanje oružja, siguran smještaj oružja

1. UVOD

Oružje je opasna stvar¹ i često sredstvo počinjenja kaznenih djela i prekršaja pa zakonodavac s razlogom propisuje obvezu ispunjavanja nekoliko uvjeta kako bi fizičke ili pravne osobe mogle dobiti odobrenje za nabavu oružja i držati ga u svom posjedu (Juras i Jakšić, 2013:35). Stoga ono ima karakter stvari ograničene u pravnom prometu i s njim se mora postupati osobito pažljivo (Malenica, 2017:67) jer nepravilno i nesavjesno rukovanje može imati ozbiljne posljedice (Stolnik i Marić, 2021:9).

* Dinko Ljubić, univ. spec. crim., Policijska akademija „Prvi hrvatski redarstvenik“, Ravnateljstvo policije, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, Hrvatska.

** Danijel Javorić Barić, mag. iur., Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice, Hrvatska. Sadržaj, stavovi i mišljenja izneseni u tekstu predstavljaju isključivo osobne stavove autora, a ne institucija u kojoj su autori zaposleni.

¹ Opasna stvar podrazumijeva svaku stvar koja svojom namjenom, osobinama, položajem, mjestom i načinom upotrebe ili na drugi način predstavlja povećanu opasnost od nastanka štete za okolinu (Klarić i Vedriš, 2006:615).

U posljednje vrijeme sve smo češće svjedoci incidenata kojima je uzrok nepravilna ili neodgovorna upotreba vatrenog oružja s posljedicama koje su često imale i tragičan završetak² (Čombor, 2010:321), a jedan o razloga je činjenica da vlasnici nisu pravilno čuvali svoje oružje. Najpoznatiji takav slučaj koji je šokirao cijelu regiju dogodio se u Republici Srbiji kada je 13-godišnji učenik donio oružje u školu i usmrtio deset osoba. Oružje mu je bilo dostupno zato što ga je njegov otac, vlasnik oružja, nepropisno čuvao, odnosno pištolje sa šest spremnika i streljivo držao je u dvije plastične kutije umjesto zaključane u metalnom sefu. Kofer u kojem su bili oružje i streljivo imao je lokot sa šifrom, a drugi kofer, u kojem je bilo streljivo, nije imao nikakvu zaštitu.³

Tragične posljedice zbog nepropisnog čuvanja oružja događale su se i u Republici Hrvatskoj. Takav je primjer vidljiv iz presude Prekršajnog suda u Šibeniku, Stalne službe u Kninu, posl. br.: 4 Pp J-817/17 od 17. studenoga 2017., kojom je N. G. kažnjen za prekršaj iz čl. 30. st. 1. Zakona o oružju⁴ (dalje u tekstu: ZOR) zato što svoje oružje nije čuvao tako da bude nedostupno osobi koja ga nije ovlaštena posjedovati. Ključ od ormara u kojem je držao oružje ostavio je skriven u prostoriji u kojoj se nalazio ormar, a pronašao ga je njegov brat koji je uzeo pušku iz ormara i počinio samoubojstvo. Navedeni i drugi tragični slučajevi povezani s čuvanjem legalnog oružja idu u prilog protivnicima oružja koji ističu argumente prema kojima su negativni učinci posjedovanja oružja mnogo veći od eventualnih pozitivnih te da sama dostupnost oružja utječe na počinjenje teških kaznenih djela (Savić, Glavina i Tadić, 2011:380).

U europskom zakonodavstvu područje regulative o oružju ubraja se u nadležnost nacionalnih zakonodavstava država članica, dok na razini Europske unije postoje zajednički minimalni standardi (Modić, Muženić i Tičar, 2018:588). Tako je u Direktivi 2021/555 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o nadzoru nabave i posjedovanja oružja⁵ (dalje u tekstu: Direktiva), kao temeljnom aktu na razini Europske unije kojim se reguliraju nabava i posjedovanje oružja (Ljubić, 2024:99), prepoznata važnost pravilnog čuvanja oružja. U točki 21. preambule Direktive propisano je da bi vatreno oružje i streljivo koje se izravno ne nadzire trebalo pohraniti na siguran način, a ako nisu pohranjeni u sefu, vatreno oružje i streljivo trebalo bi pohraniti odvojeno. Nadalje, u čl. 7. iste Direktive propisano je da države članice utvrđuju pravila o nadzoru nad vatrenim oružjem i streljivom te pravila o njihovoj sigurnoj pohrani kako bi se minimizirala opasnost da vatrenom oružju i streljivu pristupe neovlaštene osobe. Vatreno oružje i pripadajuće streljivo ne smiju biti lako dostupni na istome mjestu. Odgovarajući nadzor znači da osoba koja zakonito posjeduje vatreno oružje ili streljivo ima kontrolu nad njime tijekom prijevoza i uporabe. Razina provjere odgovarajućeg načina pohrane mora odgovarati broju i kategoriji dotičnog vatrenog oružja i streljiva.

U Republici Hrvatskoj je problematika čuvanja oružja i streljiva kod fizičkih osoba regulirana odredbama Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana⁶ (dalje u tekstu:

² Tako Jasić (2008:12) ispravno navodi da posjedovanje vatrenog oružja stavlja korisnika oružja pred najveću moguću odgovornost, onu za ljudski život.

³ Optužnica protiv roditelja Koste K. ima 267 stranica: „Smirivali su ga krikovi žrtvi“ (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/detalji-optuznice-protiv-roditelja-koste-k-smirivali-su-ga-jauci-i-krikovi-zrtvi/2503373.aspx> – 27. 6. 2024.)

⁴ Zakon o oružju, NN br. 63/07., 146/08. i 59/12.

⁵ Direktiva 2021/555 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. 3. 2021. o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (SL L 115/1, 6. 4. 2021.) – kodificirani tekst.

⁶ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, NN br. 94/18., 42/20. i 114/22.

ZNPOG), dok pravne osobe i obrti podliježu odredbama Zakona o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja⁷ (dalje u tekstu: ZETPO), na što ćemo se detaljnije osvrnuti u nastavku članka. Cilj je ovog članka, uz upoznavanje stručne javnosti s problematikom čuvanja oružja i streljiva kao uskog i izrazito osjetljivog područja, komparativnom analizom prijašnjih i aktualnih propisa kojima se regulira navedena problematika detektirati legislativne pogreške, propuste i nelogičnosti te ponuditi moguće promjene *de lege ferenda*.

2. FIZIČKE OSOBE – GRAĐANI

Propisani uvjeti za nabavu i posjedovanje oružja najvažniji su element cjelokupnog zakonodavstva o oružju i njima se određuje tko može nabaviti i posjedovati oružje (Muženič i Tičar, 2020:165). Jedni od tih uvjeta odnosno preventivnih mjera koje osoba mora ispuniti jesu osigurani uvjeti za siguran smještaj i čuvanje oružja.⁸ Za razliku od ostalih⁹ preventivnih mjera koje se odnose na vlasnike oružja, ta se mjera ponajprije odnosi na osobe iz okoline vlasnika oružja, odnosno one s kojima na neki način dolazi u kontakt, a nisu ovlaštene za držanje i nošenje oružja (Ljubić, 2022:432). Stoga možemo ustvrditi kako je jedna od najvećih briga odgovornih vlasnika oružja da ono ne završi u pogrešnim rukama, primjerice kod lopova, tinejdžera, malog djeteta ili, pak, pijanog supružnika (Cook i Goss, 2014:15). Takvo nabravanje, iako poetske naravi, pokazuje da su i stručnjaci u tom području svjesni kako „pogrešne ruke“ rijetko kada predstavljaju i „nepoznate ruke“, odnosno da opasnost od zlouporabe najčešće dolazi iz bliže okoline.

Osoba koja podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja dužna je pisanom izjavom potvrditi da ima osigurane uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja.¹⁰ No u slučaju sumnje, policijski službenik nadležne policijske uprave odnosno postaje provjeriti će postojanje tih uvjeta, a vlasnik oružja dužan mu je omogućiti ulazak u prostor gdje drži oružje (čl. 13. ZNOPG-a). Novčanom kaznom od 390,00 do 1990,00 eura ili zatvorskom kaznom do 30 dana kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za nabavu oružja lažno izjavi¹¹ da ima osigurane uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja (čl. 71. st. 1. toč 1. ZNPOG-a). Navedena odredba nespretno je formulirana zato što iz nje proizlazi da se prekršaj može počinuti samo prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za nabavu oružja,¹² odnosno na osnovi tog normativnog rješenja ne po-

⁷ Zakon o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja, NN br. 70/17., 141/20. i 114/22.

⁸ Vidi čl. 11. st. 2. toč. 5. ZNPOG-a.

⁹ U njih se ubrajaju: dobna granica, osuđivanost odnosno prije pokrenuti postupci za određena kaznena djela i prekršaje, zdravstvene zapreke, tehničko znanje i vještine za pravilnu uporabu oružja, razmjena informacija na razini Europske unije i terenske provjere (Ljubić, 2022:425).

¹⁰ Riječ je o općem uvjetu, a ti se uvjeti prvi utvrđuju u postupku izdavanja odobrenja za nabavu oružja.

¹¹ Treba spomenuti da se takvom radnjom ostvaruje i biće kaznenog djela davanja lažnog iskaza iz čl. 305. Kaznenog zakona, NN br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 144/22., 114/23. i 36/24.

¹² Premda postoji zaseban prekršaj kojim je propisano da će se novčanom kaznom u iznosu od 660,00 do 5300,00 eura ili kaznom zatvora do 60 dana kazniti za prekršaj fizička osoba koja oružje ne čuva u stambenom ili drugom prostoru koji se nalazi u mjestu njezina prebivališta ili boravišta zaključano u metalnom ormaru, sefu ili sličnom spremištu koje neovlaštene osobe ne mogu otvoriti alatom uobičajene upotrebe (čl. 70. st. 1. toč. 11. ZNPOG-a), on ne obuhvaća postupanje policijskog službenika, sukladno s odredbom 13. st. 2. ZNPOG-a, jer se navedeno postupanje odnosi isključivo na postupak izdavanja odobrenja za nabavu oružja.

stoji sankcionirajuća obveza osobe kojoj je izdano odobrenje za nabavu oružja da obavijesti nadležno tijelo o prestanku uvjeta za siguran smještaj i čuvanje oružja. Iako bi i takvo rješenje bilo više normativne nego stvarno djelujuće naravi, ipak bi pokazalo svijest zakonodavca o potrebi jačeg reguliranja te tematike.

Navedeno zakonsko rješenje znatno je liberalnije u odnosu na prethodno važeće. Naime, aktualnim zakonskim rješenjem propisuje se samo iznimno, u slučaju sumnje, provjera postojanja uvjeta za siguran smještaj i čuvanje oružja, dok je prethodno važećim ZOR-om bilo propisano da prilikom svakog postupka nabave oružja postojanje navedenih uvjeta utvrđuju policijski službenici neposrednim opažanjem u stambenom ili drugom prostoru gdje se oružje drži, koje se nalazi u mjestu prebivališta, odnosno sjedišta vlasnika ili korisnika oružja, o čemu su sačinjavali zapisnik (čl. 13. st. 5. ZOR-a). Detaljan način i postupak provjere postojanja uvjeta za siguran smještaj i čuvanje oružja sukladno sa ZOR-om bio je propisan Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika u postupku za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi¹³ (dalje u tekstu: PNPS). Među ostalim bilo je propisano da će policijski službenik o danu i vremenu provođenja službene radnje na pogodan način (osobnim priopćenjem, putem telefona ili dostavljanjem pisane obavijesti) obavijestiti podnositelja zahtjeva, pri čemu će od podnositelja zahtjeva zatražiti da bude nazočan obavljanju službene radnje ili da odredi drugu punoljetnu osobu koja će u njegovo ime prisustvovati obavljanju službene radnje i potpisati zapisnik (čl. 5. st. 1. PNPS-a). Također je bilo propisano da će policijski službenik prilikom provođenja navedene radnje posebno paziti na to da uđe samo u zatvorene prostore, odnosno da otvori i pregleda samo one predmete koji su zatvoreni, a čiji je pregled nužan za utvrđivanje ZOR-om propisanih uvjeta i čijem se pregledu ne protivi podnositelj zahtjeva ili osoba koju je podnositelj zahtjeva odredio da ga zastupa tijekom obavljanja te službene radnje (čl. 5. st. 3. PNPS-a).

Iz navedenog je razvidno da je zakonodavac zauzeo stav kako legalni vlasnici samo sporadično zloupotrebljavaju oružje, ovisno o specifičnim okolnostima (Savić, Liker i Mendaš, 2008:183), pa je u odnosu na prethodno važeći ZOR aktualnim zakonskim rješenjem znatno rasteretio rad policije. Naime, u obrazloženju Konačnog prijedloga ZNPOG-a¹⁴ navedeno je da su provjere¹⁵ propisane PNPS-om znatno produljivale postupak i operativnom dijelu službe oduzimale vrijeme za obavljanje ostalih policijskih poslova, a često se nije dolazilo do konkretnih korisnih informacija. Međutim, naknadna spoznaja o nepostojanju uvjeta za siguran smještaj oružja znatno slabi preventivni karakter te mjere jer se do takvih spoznaja dolazi tek nakon što se dogodi zlouporaba oružja.¹⁶

U prilog navedenoj tvrdnji govori i postojanje prekršaja u vezi s čuvanjem oružja, što se najčešće otkriva prilikom postupanja policijskih službenika po nekom drugom prekršaju,

¹³ Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika u postupku za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi, NN br. 33/08.

¹⁴ Konačan prijedloga Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana (<https://sabor.hr/hr/konacni-prijedlog-zakona-o-nabavi-i-posjedovanju-oruzja-gradana-drugo-citanje-pze-br-364-10.8.2024>).

¹⁵ Pri tome valja spomenuti da se provjere nisu odnosile samo na uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja, nego i na to da ne postoje druge okolnosti koje upućuju na to da oružje može biti zlouporabljeno (čl. 10. st. 2. toč. 5. ZOR-a).

¹⁶ Iako SAD i Republika Hrvatska imaju goleme, kako regulativne tako i tradicijske razlike u odnosu prema vatrenom oružju, zanimljivo je spomenuti da je prema istraživanju provedenom u SAD-u kojim su bila obuhvaćena 2152 vlasnika oružja, čak njih 58,3 % izjavilo da je pohranilo najmanje jedno vatreno oružje otključano i skriveno, dok ih je 17,9 % izjavilo da je pohranilo najmanje jedno vatreno oružje otključano i neskriveno (Anestis, Mocerri-Brooks, Johnson, et al., 2023).

odnosno kaznenom djelu. Tako je, primjerice, iz presude Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu, posl. broj: Pp-2022/2024 od 6. ožujka 2024. vidljivo da je operativnim radom policijskih službenika prilikom privremenog oduzimanja oružja¹⁷ utvrđeno postojanje prekršaja iz čl. 70. st. 1. toč. 1. ZNPOG-a, odnosno da R. L. oružje ne čuva u mjestu svog prebivališta ili boravišta.

Tehnički uvjeti koji moraju biti ispunjeni prilikom čuvanja oružja određeni su ZNPOG-om, i to vrlo široko i neprecizno. Tako se propisuje da se oružje i streljivo moraju čuvati u stambenom ili drugom prostoru koji se nalazi u mjestu prebivališta ili boravišta vlasnika ili korisnika oružja i streljiva, zaključani u ormaru od čvrstog materijala, sefu ili u sličnom spremištu¹⁸ koje neovlaštene osobe ne mogu otvoriti alatom uobičajene uporabe¹⁹ (čl. 33. ZNPOG-a). Iako naizgled slična, to je sadržajno znatno drugačija definicija, kako u odnosu na prethodno važeći ZOR tako i na prije važeći²⁰ Zakon o oružju.²¹ Naime, u odnosu na prethodno zakonsko rješenje termin „metalni ormar“ (čl. 33. ZOR-a) zamijenjen je širim pojmom „ormar od čvrstog materijala“, dok je, kako u ZOR-u tako i ZNPOG-u, prilikom pojašnjenja pojedinih pojmova izostalo pobliže objašnjenje značenja termina „alat uobičajene upotrebe“, što je nužno ispraviti prilikom budućih izmjena zakona (Ljubić, 2022:432–433) s obzirom na to da nepreciznost tog termina otvara mogućnost arbitrarnosti nadležnih tijela.

Treba spomenuti da u praksi često postoje dvojbe moraju li vlasnici oružja kategorije C (vatreno oružje i oružje koje treba prijaviti nakon nabave) također takvo oružje čuvati sukladno s čl. 33. ZNPOG-a. Dilemu otklanja odredba čl. 13. st. 1. tog Zakona kojom se, kao što je navedeno, propisuje da pisanu izjavu o uvjetima za siguran smještaj i čuvanje oružja daje osoba koja predaje zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja. Budući da se taj zahtjev podnosi isključivo za oružje kategorije B (vatreno oružje za koje je prije nabave potrebno ishoditi odobrenje), iz toga nedvojbeno proizlazi da vlasnici oružja kategorije C ne moraju, sukladno s navedenom odredbom, ispunjavati uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja (Ljubić, 2022:432).

Međutim, u odredbi čl. 26. st. 2. ZNPOG-a, u kojoj su nabrojani uvjeti koje moraju ispunjavati osobe koje sakupljaju oružje kategorije C, izričito je propisano da moraju imati uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja. Stoga ostaje nejasno je li intencija zakonodavca bila da, za oružje kategorije C, uvjete za siguran smještaj i čuvanje moraju imati samo sakupljači²² takvog oružja ili je, pak, u pitanju kolizija odredbi čl. 13. st. 1. i 26. st. 2. istog

¹⁷ Vidi čl. 58. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, NN br. 76/09., 92/14. i 70/19.

¹⁸ Takvo spremište može biti, primjerice, zasebna prostorija u objektu čiji su prozori zaštićeni od provala ili nema prozore ili bilo kakav čvrsti ormar ili niša u zidu. Dakle, svaki prostor kojem ne mogu pristupiti neovlaštene osobe koristeći se pritom alatom uobičajene upotrebe, a ključevi ili eventualno lozinka ili, pak, neki drugi modalitet zaključavanja tog prostora mora tim osobama biti nedostupan.

¹⁹ Uz navedeno preporučuje se građanima da vode i osobnu evidenciju o stanju, popravljanju i održavanju oružja te nabavljenom i utrošenom, odnosno ukupnom broju streljiva koje posjeduju (Ostojić et al., 1997:192).

²⁰ Njime je bilo propisano da oružje i streljivo moraju biti zaključani i, u pravilu, držati se odvojeno, osim ako se čuvaju u metalnom ormaru, sefu ili sličnom spremištu koje se ne može otvoriti alatom uobičajene upotrebe (Eškićević, 1998:66).

²¹ Zakon o oružju, NN br. 69/92., 26/93., 43/93., 29/94., 108/95., 20/97., 27/99., 27/99., 12/01. i 19/02.

²² Namjera zakonodavca da samo sakupljači oružja kategorije C moraju imati uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja otvara pitanje zašto zakonodavac sakupljanje oružja kategorije C smatra opasnijim od klasične nabave C kategorije, a eventualni odgovor može biti što sakupljanje oružja podrazumijeva posjedovanje veće količine oružja (Ljubić, Prišlin i Čelić, 2024:157). Međutim, za sakupljeno oružje ne smije se nabavljati i puniti streljivo (čl. 26. st. 4. ZNPOG-a) pa s te strane ono predstavlja manju opasnost.

Zakona. Iako za oružje kategorije C nije propisana²³ (osim za sakupljače) izričita zakonska obveza čuvanja oružja, može se konstatirati da je odredbom čl. 28. ZNPOG-a propisano da se s oružjem i streljivom mora postupati s osobitom pažnjom,²⁴ što se, među ostalim, pokazuje pravilnim čuvanjem. Iz toga se, pak, može zaključiti da ono ne smije biti dostupno osobama koje nisu ovlaštene posjedovati oružje. Navedeno je opravdano jer se u oružje kategorije C ubraja i dio vatrenog oružja (čl. 4. st. 1. ZNPOG-a), a prema provedenim istraživanjima, već će jednostavan siguran smještaj vatrenog oružja među mladima vjerojatno rezultirati znatnijim smanjenjem broja samoubojstava i nenamjernih smrtnih slučajeva korištenjem vatrenog oružja (Monuteaux, Azrael i Miller, 2019).

Nadalje, kada vlasnik oružja i streljiva napušta mjesto prebivališta ili boravišta dulje od godinu dana, a oružje i streljivo koje prema ZNPOG-u posjeduje na temelju oružnog lista ne nosi sa sobom, dužan ga je predati na čuvanje osobi²⁵ koja ima oružni list za takvu vrstu oružja ili ovlaštenom trgovcu oružjem (čl. 34. ZNPOG-a). U vezi s navedenim analogno se primjenjuju odredbe kojima se regulira posuđivanje oružja, a njima je propisano da se posuđivati smije samo oružje za lov i sport (čl. 36. st. 1. ZNPOG-a) te da se ono smije posuđivati samo osobama koje imaju oružni list za takvu vrstu oružja ili odobrenje za nabavu takve vrste oružja ili strancu kojem je izdana lovačka iskaznica za stranca, bez obzira na marku, model i kalibar oružja (čl. 37. st. 1. ZNPOG-a).

Naime, čuvanje oružja ne podrazumijeva njegovo korištenje, dok je kod posuđivanja nesporno da osoba može tuđe oružje nositi i upotrebljavati. Međutim, uzimajući u obzir ograničenost oružja u pravnom prometu te činjenicu da kod čuvanja postoji fizički nadzor nad oružjem u odsutnosti vlasnika, može se ustvrditi da i čuvanje implicira određenu pravnu odgovornost. Stoga smatramo da se ograničenja koja vrijede za posuđivanje oružja – osobito u svrhu osobne sigurnosti – mogu analogno primijeniti i na institut čuvanja oružja.

Posljedično, budući da je zabranjeno²⁶ posuđivanje oružja kategorije B u svrhu osobne sigurnosti, takvo oružje u slučaju duljeg izbjivanja vlasnika iz mjesta prebivališta ili boravišta (dulje od godinu dana) može biti predano na čuvanje isključivo ovlaštenom trgovcu oružjem sukladno s čl. 34. ZNPOG-a. Time se dodatno potvrđuje da čuvanje oružja, iako ne obuhvaća pravo na njegovo korištenje, nosi element detencije i mora biti podložno odgovarajućoj zakonskoj kontroli.

De lege ferenda, preporučljivo je razmotriti uvođenje zasebne zakonske odredbe kojom će se eksplicitno normirati uvjeti i ograničenja vezana uz čuvanje oružja. Time bi se osigurala pravna jasnoća i spriječile moguće zlouporabe uslijed nejasnih tumačenja postojećih zakonskih odredbi.

²³ Bez obzira na navedeno, treba spomenuti da u sudskoj praksi ima osuđujućih presuda zato što fizičke osobe oružje kategorije C nisu čuvale sukladno s čl. 33. ZNPOG-a. Tako je, primjerice, presudom Prekršajnog suda u Splitu, Stalne službe u Supetru, posl. br.: 20 Pp J-3904/2020 od 29. 1. 2021., među ostalim, kažnjena osoba L. J. za prekršaj iz čl. 70. st. 1. toč. 11. istog Zakona zato što je zračnu pušku držala naslonjenu na zidu u dnevnom boravku tako da nije bila zaključana u metalnom ormaru, sefu ili sličnom spremištu koje neovlaštene osobe ne mogu otvoriti alatom uobičajene upotrebe.

²⁴ Novčanom kaznom u iznosu od 390,00 do 1990,00 eura ili kaznom zatvora do 30 dana kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja ne postupa s oružjem i streljivom s osobitom pažnjom (čl. 71. st. 1. toč. 3. ZNPOG-a).

²⁵ Treba spomenuti da i u praksi postoje nedoumice o tomu mogu li dva ili više vlasnika oružja koji žive u istom kućanstvu (primjerice otac i sin) oružje čuvati u zajedničkom prostoru za siguran smještaj i čuvanje oružja. ZNPOG-om nisu propisane nikakve zapreke u vezi s takvim zajedničkim čuvanjem oružja.

²⁶ Vidi čl. 71. st. 1. toč. 13. ZNPOG-a.

3. PRAVNE OSOBE

Iako je primarni fokus ovog rada čuvanje oružja u vlasništvu fizičkih osoba u cilju sveobuhvatne analize problematike, dat će se poseban osvrt i na čuvanje oružja pravnih osoba. Pravne osobe koje posjeduju oružje u najširem smislu mogu se podijeliti na tijela državne uprave koja na osnovi nekoga posebnog propisa²⁷ posjeduju oružje, a ona neće biti predmet ovog rada, te pravne osobe koje imaju odobrenja Ministarstva unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP) na temelju kojih posjeduju oružje. Tako pravna osoba, obrt ili udruga koja se bavi djelatnošću za čije je obavljanje predviđena uporaba, odnosno posjedovanje vatrenog oružja može nabaviti vatreno oružje kada dobije odobrenje MUP-a za nabavu vatrenog oružja. Uza zahtjev, među ostalim, dužna je priložiti dokaz da ima prostor za siguran smještaj i čuvanje vatrenog oružja te pripadajućeg streljiva (čl. 34. ZETPO-a).

U odnosu na pravne osobe, odnosno obrte koji imaju odobrenje MUP-a za popravljavanje, prepravljavanje i/ili onesposobljavanje oružja, propisano je da se oružje ne smije držati na dohvata neovlaštenim osobama, a izvan radnog vremena mora se čuvati u zaključanim metalnim ormarima ili priručnom skladištu. Iznimka su puške koje se mogu čuvati izvan metalnih ormara, odnosno priručnih skladišta ako su povezane čeličnim užetom ili lancem provučenim kroz branik okidača te pričvršćene na fiksnu podlogu (zid ili pod prostorije za smještaj oružja) i zaključane na obama krajevima²⁸ (Ljubić, Tomašek i Prišlin, 2023:228). Pravilnikom o prostornim, tehničkim i sigurnosnim zahtjevima koje moraju zadovoljiti prodavaonice oružja i streljiva te prodavaonice pirotehničkih sredstava²⁹ propisani su standardi koje moraju ispunjavati prodavaonice oružja i streljiva vezani uz čuvanje i siguran smještaj oružja.³⁰ U vezi s navedenim treba spomenuti i da je zakonodavac propisao odgovarajuću prekršajnu odredbu u čl. 88. st. 1. toč. 14. ZETPO-a u kojoj se navodi da će se novčanom kaznom u iznosu od 2650,00 do 6630,00 eura kazniti za prekršaj pravna ili fizička osoba – obrtnik ako izvan radnog vremena oružje ne čuva u zaključanim metalnim ormarima ili u priručnom skladištu.

Zakonom o privatnoj zaštiti³¹ (dalje u tekstu: ZPZ) kojim se uređuju uvjeti i način obavljanja djelatnosti i poslova zaštite osoba i imovine koju ne osigurava država i iznad opsega koji osigurava država (čl. 1. st. 1. ZPZ-a) propisano je da se oružje i streljivo moraju čuvati čisto i u ispravnom stanju u priručnom skladištu oružja, uređenom sukladno s Pravilnikom o prostornim i tehničkim uvjetima koje mora ispunjavati poslovni prostor u kojem se obavlja djelatnost privatne zaštite³² (dalje u tekstu: PPTU), a nedostupnost neovlaštenim osobama mora se osigurati tako da se oružje i streljivo čuvaju u zaključanom ormaru ili sefu, kao i primjenom drugih mjera zaštite (čl. 39. st. 2. i 3. ZPZ-a). Naime, ako ormar ili sef u

²⁷ Primjerice, policijski službenici sukladno sa Zakonom o policiji, NN br. 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19. i 155/23., službenici Sigurnosno-obavještajne agencije i Vojno sigurnosno-obavještajne agencije sukladno sa Zakonom o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske, NN br. 79/06. i 105/06. itd.

²⁸ Vidi čl. 26. ZETPO-a.

²⁹ Pravilnik o prostornim, tehničkim i sigurnosnim zahtjevima koje moraju zadovoljiti prodavaonice oružja i streljiva te prodavaonice pirotehničkih sredstava, NN br. 42/2018.

³⁰ Zanimljivo je spomenuti da je u odredbi čl. 4. st. 5. navedenog Pravilnika propisano da kada se oružje izvan radnog vremena čuva u prodajnom prostoru, ono ne smije biti vidljivo s vanjske strane prodavaonice, odnosno mora biti zaštićeno od pogleda prolaznika.

³¹ Zakon o privatnoj zaštiti, NN br. 16/20. i 114/22.

³² Pravilnik o prostornim i tehničkim uvjetima koje mora ispunjavati poslovni prostor u kojem se obavlja djelatnost privatne zaštite, NN br. 120/21. i 22/22.

kojem se smješta oružje i streljivo svojom težinom ne ispunjava uvjet neotuđivosti,³³ mora se mehanički pričvrstiti za podlogu ili smjestiti u posebnu prostoriju ili spremište s mehaničkim zaključavanjem³⁴ (čl. 39. st. 4. ZPZ-a) koje, među ostalim, mora biti zaseban požarni sektor, a građevinski elementi na granici požarnog sektora moraju biti otporni na požar najmanje 60 minuta. Nadalje, taj prostor ne smije imati izravan izlaz na javni prostor (ulicu i dr.) ili privatni prostor, a ulazna vrata moraju imati vatrootpornost najmanje 60 minuta, sukladno s propisima kojima se uređuju područje otpornosti na požar i drugi zahtjevi koje građevine moraju zadovoljiti u slučaju požara (čl. 9. PPTU-a).

Iznimno od navedenog, vatreno oružje i streljivo može se pohranjivati i u vatrootpornom i protuprovalnom sefu, otpornosti na požar najmanje 60 minuta i protuprovalne otpornosti klase V prema EN 1143-1, sa zaključanom bravom s vremenskom odgodom otvaranja koja mora imati minimalnu protuprovalnu otpornost klase A prema normi HRN EN 1300, a on mora biti učvršćen za stabilnu podlogu ili površinu (čl. 10. PPTU-a). Spomenutim pravilnikom detaljno se propisuje i niz dodatnih tehničkih te drugih mjera vezanih uz čuvanje oružja.

Iz navedenog je vidljivo da je zakonodavac za pravne osobe koje obavljaju djelatnosti povezane s oružjem propisao znatno strože i detaljnije uvjete čuvanja i sigurnog smještaja oružja u odnosu na građane vlasnike oružja. Navedeno je razumljivo jer obavljanje profesionalne djelatnosti povezane s oružjem podrazumijeva detaljniju regulaciju tog područja, a tako detaljna i stroga regulacija za građane bi, s ekonomske točke gledišta, bila neopravdana.³⁵ Međutim, treba imati na umu da je, u odnosu na fizičke osobe, zanemariva zlouporaba oružja u vlasništvu pravnih osoba vezana uz čuvanje i siguran smještaj.

4. ZAKLJUČAK

Iako su siguran smještaj i čuvanje oružja samo jedan od uvjeta, odnosno preventivnih mjera da bi građanin mogao nabaviti i posjedovati oružje kategorije B, ona se razlikuje od drugih mjera po tomu što je ponajprije usmjerena na osobe iz vlasnikove okoline koje nisu ovlaštene za posjedovanje oružja. Tako su u praksi zabilježeni tragični slučajevi koji su mogli biti spriječeni da su vlasnici pravilno čuvali oružje.

Radi rasterećenja rada policije ZNPOG-om je, u odnosu na prethodno važeći ZOR, zauzet znatno liberalniji stav tako što je prilikom nabave oružja ukinuta obvezna provjera uvjeta za siguran smještaj i čuvanje oružja, čime je taj uvjet znatno okrnjen s obzirom na to da naknadna spoznaja o nepostojanju spomenutog uvjeta može nastupiti *post festum*, odnosno u trenutku kada se zlouporaba oružja već dogodila. Navedeni sigurnosni deficit zakonodavac je nastojao ublažiti time što je propisao da je građanin koji podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja dužan pisanom izjavom potvrditi da ima osigurane

³³ Uvjet neotuđivosti sefa ili ormara standardna je težina veća od 1000 kg, a ako je manja od toga, sef ili ormar treba „usidriti“, odnosno učvrstiti za podlogu (Šegedin i Trut, 2020:109).

³⁴ Novčanom kaznom u iznosu od 5300,00 do 13.270,00 eura kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako ne pričvrsti ormar ili sef za čvrstu podlogu ili oružje i streljivo ne smjesti u posebnu prostoriju ili spremište s mehaničkim zaključavanjem (čl. 94. st. 1. toč. 34. ZPZ-a).

³⁵ Treba spomenuti da se u budućnosti očekuje razvoj zadovoljavajućeg „personaliziranog“ ili „pametnog“ ili „korisnički autoriziranog“ vatrene oružja iz kojeg može pucati samo pravi vlasnik (Cook i Goss, 2014:15), što bi u praksi relativiziralo važnost sigurnog smještaja i čuvanja oružja.

uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja. Samo kao iznimka, u slučaju sumnje, ostavljena je mogućnost da policijski službenik nadležne policijske uprave odnosno postaje provjeri postojanje tog uvjeta. Ostaje upitno koliko ta pisana izjava utječe na učinkovitost odnosno na ostvarivanje svrhe spomenutog uvjeta, tj. kako će ona potaknuti neodgovornog vlasnika oružja koji svjesno krši propise o čuvanju i sigurnom smještaju oružja da ih se pridržava.

U vezi s preciznim određivanjem uvjeta za siguran smještaj i čuvanje oružja iz čl. 33. ZNPOG-a nužno bi bilo prilikom budućih izmjena zakona detaljno odrediti, odnosno pojasniti termine „alat uobičajene upotrebe“ i „ormar od čvrstog materijala“ ili, pak, propisati obvezu donošenja podzakonskog propisa kojim će se detaljno razraditi uvjeti za siguran smještaj i čuvanje oružja.

Nadalje, iako vlasnici za oružje kategorije C (osim sakupljača) ne moraju imati uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja iz čl. 33. ZNPOG-a, ono ne smije biti dostupno osobama koje nisu ovlaštene posjedovati oružje jer se čl. 28. ZNPOG-a propisuje da se s oružjem i streljivom mora postupati s osobitom pažnjom, što se, među ostalim, pokazuje pravilnim čuvanjem. Stoga u praksi ostaje nejasno koja je to razina sigurnosti, u vezi s čuvanjem oružja kategorije C, potrebna da bi njegov vlasnik zadovoljio kriterije propisane čl. 28. ZNPOG-a. Zbog toga bi prilikom budućih izmjena i dopuna ZNPOG-a bilo svrsishodno otkloniti navedenu nejasnoću tako da se, u odnosu na sve oružje kategorije C, izričito propiše obveza čuvanja sukladno s čl. 33. ZNPOG-a.

Za pravne osobe (i obrte) koje obavljaju djelatnosti povezane s oružjem ZETPO-om su regulirani čuvanje i siguran smještaj oružja. Tim je zakonom propisano da pravna osoba, obrt ili udruga koja se bavi djelatnošću za čije je obavljanje predviđena uporaba, odnosno posjedovanje vatrenog oružja može nabaviti vatreno oružje kada dobije odobrenje MUP-a za nabavu vatrenog oružja. Uza zahtjev, među ostalim, dužna je priložiti dokaz da ima prostor za siguran smještaj i čuvanje vatrenog oružja te pripadajućeg streljiva. Posebno je detaljno regulirana problematika čuvanja i sigurnog smještaja oružja u vlasništvu pravnih osoba koje obavljaju poslove privatne zaštite pa uz ZPZ postoji i poseban podzakonski propis kojim se detaljno uređuje navedena problematika. Stoga možemo konstatirati da je, u odnosu na fizičke osobe, zakonodavac za pravne osobe koje obavljaju djelatnosti povezane s oružjem, a posebice one koje obavljaju poslove privatne zaštite, propisao znatno strože i detaljnije uvjete u vezi s čuvanjem i sigurnim smještajem oružja.

LITERATURA

1. Anestis, M. D., Moceri-Brooks, J., Johnson R. L., Bryan, J. C., Stanley, I. H., Buck-Atkinson, J. T., Baker, C. J., Betz, M. E. (2023). *Assessment of Firearm Storage Practices in the US*, 6(3), doi:10.1001/jamanetworkopen.2023.1447
2. Cook, J., P. i Goss, A., K. (2014). *The gun debate, what everyone needs to know*, New York, Oxford University Press.
3. Čombor, Ž. (2010). *Držanje i nošenje oružja*, Sigurnost: časopis za sigurnost u radnoj i životnoj okolini, 52(3), str. 321–322.
4. Eškićević, S. (1998). *Zakon o oružju (pročišćeni tekst): s komentarom, bilješkama, stvarnim kazalima i priložima (propisima donijetim na temelju Zakona o oružju i propisima u vezi s njim)*, Zagreb: Lumen.
5. Jasić, S. (2008). *Policijsko naoružanje i gađanje*, Zagreb, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija.
6. Juras, D. i Jakšić, D. (2013). *Odobrenje za nabavu oružja*, Pravni vjesnik, 29(2), str. 35–50.

7. Klarić, P. i Vedriš, M. (2006). *Građansko pravo, Opći dio, stvarno pravo, obvezno i nasljedno pravo*, X. izdanje, Zagreb, Narodne novine.
8. Ljubić, D., Prišlin, N., i Čelić, J. (2024). *Nedozvoljeno posjedovanje oružja i eksplozivnih tvari*, Policijska i sigurnost, 33(2), str. 148–164.
9. Ljubić, D. (2024). *Nabava oružja radi osobne sigurnosti*, Policijska i sigurnost, 33(1), str. 98–110.
10. Ljubić, D., Tomašek, D. i Prišlin, N. (2023). *Onesposobljavanje vatrenog oružja*, Policijska i sigurnost, 32(2), str. 223–235.
11. Ljubić, D. (2022). *Preventivne mjere usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela u Republici Hrvatskoj prilikom nabave i posjedovanja oružja građana*, Policijska i sigurnost, 31(4), str. 425–438.
12. Malenica, I. (2017). *Provođenje upravnog postupka temeljem Zakona o oružju*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 11(1-2), str. 67–88.
13. Modic, M., Muženič, M. i Tičar, B. (2018). *A comparative analysis of the legal regulation of weapons in the Republic of Slovenia, the Republic of Italy, and the Republic of Croatia*, Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe – From Common Sense to Evidence-based Policy-making, Ljubljana, Slovenia, 25 – 27. 9. 2018., str. 586–597.
14. Monuteaux, M. C., Azrael, D. i Miller, M. (2019). *Association of Increased Safe Household Firearm Storage With Firearm Suicide and Unintentional Death Among US Youths*, JAMA Pediatrics, 173(7), str. 657–662.
15. Muženič, M. i Tičar, B. (2020). *The control and sanctioning of minor offences involving weapons in the Republic of Slovenia – a case study and suggestions for future regulation*, Varstvoslovje, 22(2), str. 158–178.
16. Ostojić, A., Horvat, D., Martinović, Č., Skendžić, N., Šporčić, T., Radmilović, R., Mitrović, M., Poljak, I., Matrušić, V. i Kosanović, B. (1997). *Priručnik za izobrazbu čuvara*, Zagreb, Las d.o.o.
17. Savić, D., Glavina, I. i Tadić, J. (2011). *Odnos dostupnosti oružja i broja ubojstava u državama s prostora bivše Jugoslavije*, Policijska i sigurnost, 20(3), str. 380–399.
18. Savić, D., Liker, B., i Mendaš, D. (2008). *Suzbijanje nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari: strateško planiranje*, Policijska i sigurnost, 17(3-4), str. 181–191.
19. Stolnik, D. i Marić, H. (2021). *Osposobljavanje građana za pravilnu uporabu vatrenog oružja*, Zagreb, Policijska akademija, Ministarstvo unutarnjih poslova.
20. Šegedin, S. i Trut, D. (2020). *Zakon o privatnoj zaštiti s obrazloženjem i metodologijom provedbe nadzora: priručnik za primjenu*, Zagreb, Poslovno veleučilište integralna sigurnost i razvoj.

Pravni propisi i sudska praksa

21. Direktiva 2021/555 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. 3. 2021. o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (SL L 115/1, 6. 4. 2021.) – kodificirani tekst.
22. Kazneni zakon, NN br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 144/22., 114/23. i 36/24.
23. Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika u postupku za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi, NN br. 33/08.
24. Pravilnik o prostornim, tehničkim i sigurnosnim zahtjevima koje moraju zadovoljiti prodavaonice oružja i streljiva te prodavaonice pirotehničkih sredstava, NN br. 42/2018.
25. Pravilnik o prostornim i tehničkim uvjetima koje mora ispunjavati poslovni prostor u kojem se obavlja djelatnost privatne zaštite, NN br. 120/21. i 22/22.
26. Presuda Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu, posl. broj: Pp-2022/2024 do 6. 3. 2024. godine.
27. Presuda Općinskog prekršajnog suda u Splitu, Stalne službe u Supetru, posl. br.: 20 Pp J-3904/2020 od 29. 1. 2021. godine.

28. Presuda Prekršajnog suda u Šibeniku, Stalne službe u Kninu, posl. br.: 4 Pp J-817/17 od 17. 11. 2017. godine.
29. Zakon o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja, NN br. 70/17., 141/20. i 114/22.
30. Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, NN br. 94/18., 42/20. i 114/22.
31. Zakon o oružju, NN br. 63/07., 146/08. i 59/12.
32. Zakon o oružju, NN br. 69/92., 26/93., 43/93., 29/94., 108/95., 20/97., 27/99., 27/99., 12/01. i 19/02.
33. Zakon o policiji, NN br. 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19. i 155/23.
34. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, NN br. 76/09., 92/14. i 70/19.
35. Zakon o privatnoj zaštiti, NN br. 16/20. i 114/22.
36. Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske, NN br. 79/06. i 105/06.

Internetski izvori

37. Konačan prijedloga Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana (<https://sabor.hr/hr/konacni-prijedlog-zakona-o-nabavi-i-posjedovanju-oruzja-gradana-drugo-citanje-pze-br-364> – 10. 8. 2024.)
38. Optužnica protiv roditelja Koste K. ima 267 stranica: „Smirivali su ga krikovi žrtvi“ (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/detalji-optuznice-protiv-roditelja-koste-k-smirivali-su-ga-jauci-i-krikovi-zrtvi/2503373.aspx> – 27. 6. 2024.)

Abstract

Dinko Ljubić,* Danijel Javorić Barić**

Safekeeping and Storage of Weapons

An adequate space for storing and safekeeping of weapons is one of the general conditions, namely, preventive measures that a person must fulfil when acquiring and owning weapons. It is an imperative measure that ensures that unauthorised persons from the holder's surroundings do not come into physical contact with the weapon and consequently cause the misuse of the weapon. By comparing the current Law on the Acquisition and Possession of Weapons by Citizens with the previous Law on Weapons, it is evident that the legislator's approach to the latter is a liberal one. The legislator considerably relaxed the rules by abolishing the mandatory verification of the above-cited condition by police officers during the acquisition of weapons. The legislator simply left the possibility of the said verification only as an exception to the general rule. Accordingly, instead of checks carried out by police officers, gun owners are now simply required to sign a declaration stating they meet the requirements for safekeeping and storage of weapons. However, when it comes to the storage of weapons by legal entities, the legislator takes a considerably more rigid approach and therefore, both in laws and by-laws, prescribes a number of minimal, both technical and other conditions these legal entities must meet in order to store weapons properly. This paper is thematically divided into introductory considerations, the central part of the paper, which is concerned with the analyses of the safekeeping and safe storage of weapons by physical and legal persons (with special reference to the possible change of *de lege ferenda*), and finally the concluding remarks.

Keywords: weapons, firearms, acquisition of weapons, storage of weapons, safe storage of weapons.

* Dinko Ljubić, Univ. Spec. Crim., Police Academy – The First Croatian Police Officer, General Police Directorate, Ministry of the Interior, Zagreb, Croatia.

** Danijel Javorić Barić, Mag. Iur., Special Hospital for Medical Rehabilitation Krapinske Toplice, Croatia.